

Előfizetési feltételek

helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:
 Égész évre . . . . . 6 frt — kr.
 Fél évre . . . . . 3 frt — kr.
 Negyedévre . . . . . 1 frt 50 kr.

Hirdetések díja:

centiméterenként 3 kr. Kereskedők és gyárosok külön árkedvezményben részesülnek.

Bélyegdíj 30 krajczár.

Nyílt tér sora 20 kr.

KÖZÉRDÉK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Szerkesztőség

és
 kiadóhivatal:
 Nagyenyedi
 Könyvnyomda és Papír-
 árugyár részvénytársaság
 Főter 38. szám alatt,

hova ugy a lap szellemi részét illető közlemények, mint az előfizetéseket és hirdetéseket bérmentesen küldendők

Kéziratok nem adatnak vissza.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

A pálinka.

(Vége.)

Nem tehetünk róla, de a tömérdek erkölcsi és vagyoni elzülles kényszerít még egyszer e tárggyal foglalkozni. Elismerjük, hogy a szeszfőzés nagy jelentőségű közgazdasági termelési ág, mert tömérdek gabonát s a felföldön pityókát dolgoz fel; marhahizlalás és trágyatermelés által jelentékeny pénzforgalmat idéz elő. Azt is elismerjük, hogy a pálinka mérsékelt élvezete szükséges erősítő eszköz a nehéz munkát végező napszamosoknál, földmunkásoknál, iparosoknál, sőt a katonáknál is, de csak azért, mivel már szokássá vált s más egyebbel kis adagban nem lehet megfelelő eredménnyel pótolni. Ugyan kérjük: amíg nem volt pálinka, nem bírták-e ki az emberek a rengeteg sok fáradságot? Hát a honfoglaló magyarokat és más népeket, pld. a hunokat, tatárokat, törököket stb. pálinkával kellett-e a tömérdek fáradság és küzdelem kiállítására biztatni és erősíteni? Nem bizony, mert nem is volt pálinka; a lőtejből készült „kumis“, vagy az árpából erjesztett sör nem volt oly mennyiségben készíthető, hogy a hónapokig tartó hadjáratokra el lehetett volna látni azt a rengeteg sok embert. A mahomedan most sem iszik szeszest italt s mégis mennyi fáradságot kiáll hadviselésben, mezőgazdaságban, építkezéseknél egyaránt! De hát nem is kívánunk mi egyebet a mi viszonyaink között, mint mértékletességet és óvatosságot. Miért pusztuljon a mi népünk még a pálinka miatt is testben és erkölcsben egyaránt? A tüdővész, a difteritisz, hialó, tifusz stb. ugys elhordja a legtöbbet, még pedig jelentékeny részét, akkor, midőn legjobb munkaerőben volna.

Előttünk még az egészségi szempontoknál is fontosabbak az erkölcsi elzülles rémitő példái. Olvassuk csak a törvényszéki végtagyalások borzalmas leírásait; nemde feltűnő, hogy a gyilkossággal, emberöléssel, erőszakoskodással vádoltak legnagyobb része ittas állapotban védekezik s tényleg a legtöbbben nagy élvezői a szeszest italoknak? A tolvajok, foglalkozásszerű koldusok, hazudozók mind nagy barátjai a szeszest italoknak. Ezért tartjuk szükségesnek a mértékletességi egyleteket a nép között s ezért kívánjuk, hogy a lelkesek, tanítók, községi jegyzők igazi jó indulattal hassanak a népre, hogy tartózkodják a dologtalanságtól és a részegeskedéstől.

Nem szeretnők, hogy a szeszfőzők, szeszárulók serege oly nagy számba szaporodjék, hogy befolyásuk, kapzsiságuk következtében, nemcsak a mértékletességet ajánló egyének, testületek, hanem még esetleg a szigorú rendelkezéseket intéző állam ellenében is sikeres lehessen. Nem tréfa beszéd ez. Belgiumban pl. törvényjavaslatot terjesztettek elő, mely szerint az alkoholtermelés egyedül az állam joga lenne (a mostani szeszfőzők kártalaníthatának), mely egyelőre évenként 50 millió liter alkoholt gyártana, de e mennyiséget évről évre két millió literrel csökkentené, az alkohol árát pedig hektoliterenként 200 frankról folytonosan felebb emelné. De miután 195.000 korcsma- és csapszektulajdonos van, ugys minden 36 lakosra jut egy korcsma, nehezen hiszik, hogy ezen törvényjavaslat keresztül menjen, pedig csak ily drasztikus módon vélik a borzasztó iszákosságnak s ezzel a néppusztításnak elejét venni. Jó lesz erélyesen elejét venni a bajnak, nálunk még nem késő s népünk még megérti a jó szót.

Filloxera-zárlat. Alsófehér vármegye Miklóslaka községe szőlőiben a filloxera jelenléte megállapítván, nevezett község határa a földmivelésügyi miniszter 48705/99. számú rendeletével zár alá helyeztetett.

Alsófehér vármegye Paczatka községe szőlőiben a filloxera jelenléte megállapítván, nevezett község határa a földmivelésügyi miniszter 49302/99. sz. rendeletével zár alá helyeztetett.

Az alsófehérmegyei orvos-gyógyszerészegylet vándorgyűlése M.-Ujvárt.

Az alsófehérmegyei orvos-gyógyszerészegylet ez idei vándorgyűlést folyó hó 27-én d. u. 3 órakor tartotta Maros-Ujvárt. A résztvevő betegek, résztvevő el foglaltság és véletlen akadály miatt csekély számban megjelent tagok a bányahivatal főnöki irodájában gyűltek össze. A gyengélkedés miatt távol levő elnök Dr. Magyar Károly helyett Dr. Winkler Albert elfoglalván az elnöki széket, első sorban szomorúan megemlékezik Dr. Nagy Károly bánya-főorvos fájdalom elhunytáról, mire a gyászoló özvegyhez részvétirat elküldését határozza el. A Petőfi-Társaság megkeresése folytán az emelendő Petőfi-ház czéljára 10 korona szavaztatik meg. A mezőgazdasági muzeum egyletét arra kéri, hogy az esetleg könyvtárban levő gazdasági műveket ajándékozza a muzeum számára, — erre nézve könyvtárnok megbízott, hogy az e természetű könyvek jegyzékét állítsa össze s azután határozni fog az egylet az ajándékozás felett.

A tárgysorozat rendjén Fritz Pál bányatanácsos igen kimerítő, részletes és a megfelelő helyeken szakszerű előadásban ismerteti a marosújvári fürdő ügyét. Előadja, hogy az országos balneológiai egyesület fölterjesztése alapján a pénzügyminiszterium fölhitva a bányai igazgatóságot, hogy a fürdő nagybővítésének javaslatára nézve tegye meg véleményét. Tudvalevőleg a marosújvári fürdőnek nagyobb szabású sósógyógyfürdővé való kiépítését első ízben egyletünk kezdeményezte, fölhitván rá a törvényhatóság figyelmét, míg a múlt évben az országos balneológiai egyesület kiküldöttjének Dr. Pap Sámuel országos képviselőnek javaslatára a balneológiai egyesület az ügyet a pénzügyminiszteriumnál szorgalmazta. A bányai igazgatóság fölterjesztésében mellőzni kívánja a fürdő egyszerű megnagyobbítását, ellenben szükségesnek mondja a Gróf Teleki Ádám-féle 23 hold megvételét, a mely földterületen a balneológiai egyesület első javaslatára értelmében a fürdőnek egész új alapon a modern viszonyoknak megfelelő, nagyszabású gyógyfürdővé való fejlesztését ajánlja. E javaslatra a pénzügyminiszterium kilátásba helyezte, hogy a gyógyfürdő létesítésével behatóan foglalkozni fog, egyúttal részletes tervezetet kér s a megszerzendő földterületre nézve Gróf Teleki Ádámval a közvetlen tárgyalások megindításával megbizva a bányai igazgatóságot. E kérdés mindkét ágára nézve megtette a lépéseket a bányai igazgatóság, a földterület megvételének tárgyalásáról jelentését a pénzügyminiszteriumhoz már föl is juttatta s jelenleg a már nagy számban készen levő tervrajzok befejezési munkálataival, a költségvetés megállapításával foglalkozik, mely a jövő hó elején szintén fölterjeszhető lesz. Alkalmunk volt látni a tervrajzokat, a melyeknek remélhető elfogadásával a marosújvári fürdő valóban egy nagyobb szabású gyógyfürdőnek minden kellékével és kényelmével hivatva lesz országoshírvé, sőt az ország határain túl nagytársulat szólna világhírűvé tenni vármegyénknek ezen fontos gyógyhatányokkal rendelkező pontját. A megszerzendő 23 hold befásított és parkirozott területén egy nagy fürdőház építtetnek kád- és tükörfürdővel, a melyben férfiak és nők részére elkülönített helyen egyszerre mintegy 80—100 egyén fürödhetnek, ugyanott volna elhelyezve a gőzkamrák is. Építtetnek 100 vendégszobával egy igen izléses épület, továbbá 3 pavillon, a földterület északkeleti sarkában hidegvízgyógyfürdő számára megfelelő helyiség, továbbá zene-pavillon, gyógyterem, fedett sétahelyiség, vendéglő, cukrászat stb. A bemutatott rajzok kimerítő magyarázatával, terjedelmes számításával s általában az ezekre fordított gondos munka kerestülvételével Fritz Pál bányatanácsos és szakszerű tanácsaival Dr. Bikfalvi Károly kiváló érdemet szereztek. Sietett is ülés a maga részéről Fritz Pál bányatanácsosnak vonzó és tanulságos előadásáért halás köszönetét kifejezni.

Végül Dr. Bikfalvi Károly előadja, hogy Vizakna fürdő hiányain a földmivelési miniszterium mint tulajdonos szintén segíteni kíván. A nyár folyamán a miniszterium kiküldöttje megígérte, hogy egy fedett he-

lyiség és új fürdőkádak beállítását, mire föltétlen szükség van, javasolni fogja. Az edes víz hiánya nehezíti meg a fürdőnek nagyszabású kifejlesztését. Mindenesetre öröndetes jelenség, hogy vármegyénk két sós-fürdőjének fejlesztésére felsőbb helyeken megvan az érdeklődés s ezzel a reménység, hogy ezeknek kiépítése, illetve kifejlesztése valóra válik.

E tárgysorozattal ülése programja ki lévén merítve, ennek befejezte s az ujonnan épített népfürdő megtekintése után, mely ügyes berendezésével s bőven telített sós vízzel különös figyelmet érdemel, gyűlés tagjai Dr. Bikfalvi Károly házában vidám lakomához ültek, hoi egyúttal a hízi gazda családi ünnepében baráti érzéssel vettek részt kis fia keresztelője alkalmából.

Levelezés.

I.

Műkedvelői előadás. — Nemes verseny. — Panasz. Verespatak, 1899. aug. 28.

Az itthon szünetelő diákok nem hanyagolták át a vakációkat, hanem szabad idejüket szép és nemes s a közönséget is mulattatóan oktató dologra fordították: műkedvelői társulatot alakítottak s tegnap — 27-én — előadták szép sikerrel és dícséretre méltó ügyességgel Szigligeti „Czigány“ cz. örökszép népszínművét.

De míg előadásra került volna a sor, diszleteket kellett teremteniök, mert a régi műkedvelői társulat diszleteit egy kőbor színtársulatnak kikölcsönözte, de elfeledte visszaadni és szórakozottságból az ök hoimijokkal összehajkoltva elvitték.

Hamar vásznat! festőnk van kettő is. A vászon előkerült és festőművészeink: Jánky Samu és Molnár Géza urak elővették ecsetjüket és olyan szép, ügyes diszletet festettek, hogy egy ezután jövendő kőbor színtársulat azokat kikölcsönzés után valóságos örömmel fogja magánál feledni.

Igy hát diszletéről már biztosítva volt a társulat, de most jött a dolog nehezebb része: a darab betanulása. Megvallva őszintén, biz én eléggé zsebeltém: miért választottak ki oly nehéz és valódi színészeket is kipróbáló darabot, és egy fiaskóról biztos voltam. Kellemesen csalódtam: e nehéz és drámai részletekben oly gazdag népszínművet műkedvelőink tisztességes sikerrel adták elő. Ügyesen, fesztellenül mozogtak; lámpaláz nélkül, helyes és jó hangsúlyozással szeltek s a darab szépségeit a legjobb akarattal és sikerrel igyekeztek kidomborítani. Jól játszottak mind, de ezeket még is külön megemlítem: Grünwald Ilonka (Rózi), Vuzdugán Róza és Teréz, Ivás Regina, Vuzdugán Irma és V. Mariska; a férfiak közül: Ebergényi Dénes, Grünwald Zenó, Fuchs Herman, Éltés Kamill, Jánky Bela, Schlét Győző, Ebergényi Ámon, Fuchs Rudolf, kik szerepüket nemcsak megtanulták, de átértették és annak szellemében igyekeztek játszani.

A műkedvelői előadást tánc előzte meg, amelyet az előadás után nagy buzgósággal folytattak.

Bevétel volt 136 frt 70 kr.

Dicséretet érdemel a rendező és festő, Molnár Géza, állami iskolánk igazgató-tanítója, ki fáradságtalanul igyekezett nemcsak a diszleteket festeni, de szakszerű rendezésével a darabot és az énekeket élvezhetőkké tenni.

Külömben ezen előadás tulajdonképpen nemes verseny. Igen, mer nemrégiben a román műkedvelők játszottak igen szépen és ügyesen, amit meglátván a mi magyar fiaink, felbuzdultak: „Hát mi nem tudnánk ilyen csinálni!“ Tudtak. Ily nemes verseny szép és jó.

A közönség ugy a mostani, mint a jó multkori román műkedvelői előadásán az előadással teljesen meg volt elégedve s nem mulasztatom újból hangsúlyozni ama békés egyetértést, ami közöttünk uralkodik; most is a románság színe-java megjelent az előadásban, épugy, mint a magyarok a románok előadásán jelen voltak annak idején.

Czudar időjárás! Fűtünk, és csak azért nem járunk

Közgazdaság.

A vetések állása és a mezőgazdasági állapot 1899. évi augusztus hó 20-án.

(A földmivélsügyi m. kir. minisztériumhoz a gazdasági tudósítókól beérkezett jelentések alapján.)

Augusztus hó második harmadában helyenkint kisebb-nagyobb esőzések gyakoriak voltak, mindazáltal az időjárás többnyire száraz jellegű volt és e mellett még a szél is folyton fújt. A hosszantartó szárazságot a növényzet főképp az Alföldön és a Dunántul, ahol kevesebb eső volt, nagyon megsínylette és már több helyen nemcsak a kapásnövények, hanem a kerti vetemények és szőlők is hanyatlottak.

A gazdasági munkálatokhoz, szántás és vetéshez csak helyi-lyel-közzel fogtak hozzá a gazdák, mivel a talaj sok helyen oly annyira kemény, hogy az eke sem fogja. Ahol kiadóbb esőzések voltak, ott meglehetősen sok őszi előmunkát végeztek, sőt már a repcét is nagyobbára elvetették.

A száraz meleg időjárás a gabonabehordást és cséplést országsszerte előmozdította, sőt ezekkel a munkálatokkal néhol már teljesen elkészültek.

Kukoricza.

Az erdélyi vármegyékben jól fejlődik a szép termésel bíztat a későn vetett is, mely növényében kissé el van ugyan maradvány, de kedvező őszi esetén még beérhet. A korábbi vetésekben már kemény szemű csöveket is lehet találni. Alsófehér és Maros-Torda vármegyék egy részében az a panasz, hogy a szárazság miatt a csövek aprók, sőt sok száron nincs is sem. Kolozs vármegye némely vidékén is a rendetlen és nem kedvező időjárás miatt hanyatlak.

Hüvelyesek.

Az erdélyi vármegyékben általában csak közepes hozamot nyújtanak, itt-ott a szárazságot érzik.

Kerti vetemények.

Az erdélyi vármegyékben jól meggyarapodtak és többnyire kielégítőnek és jóknak mondhatók a káposztafélék kivételével, melyek bár javultak valamit, ritka helyen kifogástalanok s a dinnyefélék is megkészték fejlődésükben, mert csak most kezdenek érni. Az utóbbi hűvös időjárás a kerti vetemények fejlődését némileg hátráltatja.

Köles és tatárka.

Az erdélyi vármegyékben némi kivétellel kielégítően és jól fejlődnek, közepes és sok helyütt közepesen fellüli terméssel bíztatnak. A korábban vetett köles érik, néhol azonban aránylag alacsony s általában sok közte a gyom.

Len és kender.

Az erdélyi vármegyékben kielégítő termést adtak és adnak, a kender azonban sok helyütt aránylag alacsony maradt; nyűvése és feldolgozása javában folyik.

Dohány.

Az erdélyi vármegyékben buján fejlődött, jól áll, nagy hozammal bíztat.

Czukorrépa.

Az erdélyi vármegyékben ott, hol nem pótolták, ritka ugyan, de általában jól fejlődik s csak Alsófehér vármegye egyes részeiből panaszok, hogy a szárazság miatt nem nő.

Takarmányrépa.

Az erdélyi vármegyékben úgy, mint a czukorrépa, ez is szépen gyarapodott, többnyire dus levelzete van és erős gumót növeszt, de újabban ismét gyomosodik.

Burgonya.

Az erdélyi vármegyékben kielégítően és jól fejlődik, többfelé azonban csak apróbb gumót fejlesztett; a korai — melyet szednek — a későnél jobb. Baj az, hogy a peronospora erősen terjed; Hunyad, Kolozs és Szolnok-Doboka vármegyékben már is sok gumó elrothadt.

Mesterséges takarmány.

Az erdélyi vármegyékben általában csak, de többnyire jó minőségű takarmány termelt, helyenkint a minőség is gyengébb. A magtermelésre hagyott vöröshere jól fejlődik, többfelé már is érik és szép maggal bíztat, csökkenteni azonban az apion. Az új heretáblák aránylag csak lassan indulnak.

Rét.

Az erdélyi vármegyékben kevés széna lett s a sarju, melynek betakarítását megkezdték már, kevés kivétellel szintén csak gyengén fizet.

Legelő.

Az erdélyi vármegyékben a hegyi vidékeken általában jó és sokfelé kitünő, úgy hogy a juh, sertés és szarvasmarha majdnem meghízva jár rajta, sik helyeken ellenben a kár a tarlókkal is szaporodott, jóval gyengébb, sőt többfelé egészen kopár.

Szőlő.

Az erdélyi vármegyékben a szakszerűen művelt szőlőkben szép s általában is közepes és közepesen fellüli termés mutatkozik, szeme kedvező időben jól fejlődik. A peronospora ez ideig csak kevés helyen és kisebb mérvben mutatkozik.

Gyümölcs.

Az erdélyi vármegyékben, egyes völgyek kivételével, melyekben nagy termést ígér, általában csak kevés gyümölcs mutatkozik. Legtöbbet ígér még a szilva és a dió, melyekből itt-ott annyi van, hogy az ágakat alátámasztani kell; a jó termés kilátást, melyet a szilva helyenkint ígér, rontja azonban az, hogy a szilva aránylag apró és fejletlen.

Jó tanácsok a gazdáknak.

Ha a magyar gazdákhöz azt a kérdést intéznék, hogy minő véleményét táplálnak a műtrágyák hatása s alkalmazhatósága iránt, a többség bizonyára adós maradna a felelettel, egyszerűen azon okból, mert azok alkalmazását még mindig divatos kapkodásnak tartván, a műtrágyákat még csak arra sem érdemesítette, hogy azokkal kísérletet tesse, hatásokról személyesen szerzett volna meggyőződést. Elégé sajnós, hogy ez az állítás minden kétséget kizáróan való igazság.

Czikkiró az elmúlt gazdasági év alatt azon szerencsés helyzetben volt, hogy az ország különböző vidékeit beutazgatva, földesurainkkal eszmecsere folytathatott gazdasági kérdésekben. Egy ily eszmecsere alkalmával szóba került a műtrágyázásnak sokat vitatott kérdése is és szinte szégyenletes bevallani, oly tájékozatlanság, annyira ferde felfogás hangzott el földesuraink ajkáról, hogy felette szükségesnek mutatkozott a műtrágyázásra vonatkozó egynemű tudnivalót nem annyira a szorosabb értelemben vett szaklapokban, hanem főképp társadalmi irányú lapokban szellőztetni azon véleményből kiindulva, hogy a gazdasági szaklapok közleményei többnyire a pusztában elhangzó szó gyanánt maradnak.

Ime, álljanak tanácsul a következők:

Ne tekintsük a műtrágyát egy tápanyagpótló szernek, mely az istállótrágyát teljesen nélkülözhetővé teszi; mert ha valaki az istállótrágyát teljesen kiküszöbölő és mindig csak műtrágyákat vásárol, az rövid idő alatt becsukhatja kapuját és háttal fordíthat portájának. Soha sem szabad szem elől téveszteni azt, hogy az istállótrágya teljes trágya, a műtrágya pedig egyoldalu; de éppen ezen egyoldalúságánál fogva alkalmas arra, hogy az istállótrágya hatását kiegészítse, fokozza. A műtrágyáknak tulajdonképeni rendeltetése tehát az, hogy az istállótrágya esetleges hiányait pótolja, s így a két trágyán együttes alkalmazása oly eredményt produkáljon. Aki tisztában van a műtrágyának most változó szerepével, s aki ilyen értelemben vásárolt műtrágyákat, az bizonyára soha sem fogja elmulasztani az alkalmat, hogy időközönként kellő figyelemre ne méltatná a műtrágyákat. Nem ritkán hallani azt a különös kérdést is, hogy földem termőereje megapadt, minő műtrágyát vásároljak? Ember legyen a talpán, aki erre a kérdésre határozott feleletet ad. A trágya megválasztását illetőleg ne intézzen tehát senki ily kérdéseket szakemberekhez, hanem intézze talajához. Igenis kérdezze meg talajától, hogy mire van szüksége, ez adja meg a legbiztosabb választ. A megkérdés kísérletek végrehajtásában nyilvánuljon, s ennek eredménye lesz a döntő válasz. Aki kísérletezés nélkül megy bele a műtrágyák vásárlásába, az — előre is megjósolhatjuk — többé nem igen fog műtrágyát használni; ellenkezőleg, egy helyesen végrehajtott kísérletek eredménye csak buzdításul fog szolgálni még inkább arra, hogy a műtrágyák beszerzésére is áldozzunk néhány garast. Évek óta szerzett tapasztalataim vezettek azon meggyőződésre, hogy műtrágyák alkalmazása nélkül már egy gazda sem exisztálhat.

Földolag azonban, hogy az, ki műtrágyát használ, ismerje is azt; ismerje ama szabályokat, melyek az elhíntés módjára, idejére, mennyiségére vonatkoznak, amely ismeretekről majd egyik legközelebbi számban adunk részletesebb adatokat.

Képes levelező-lapok. Német ipar.

Ép az iment kaptam egy képes levelező-lapot Trouvilleből, Franciaország tengerpartjáról. A francia szövegű kártya szélére apró vörös betűvel rá van nyomva: Stengel und Co. Dresden-Berlin. Tehát német ipar. Kotorászni kezdtem a nyár folyamán kapott leveleim között s találtam közöttük Beile Ile-ből és Nisni-Novgorodból való kártyákat Theo. Stroeter norinbergi cég felirattal. Ostende kaszinója, a londoni Szent-Pál templom, Naheim svájci fürdő svájci háza Garde und Loeb frankfurti cég jóvoltából járja be a világot, Ischt. Wurthel und Sohn, a toblachi tavat, a szt. morice-i paracelsus-forrást, Folkestonet, Borszéket és

Tusnádót német gyártmányú képes levelező-lapok vizslik világgá s találtam egy levelező-lapot az észak-magyarországi tótság egy elrejtett fürdőjéből, Turzovkáról, amelynek a nevét is alig ismerjük s ez a kártya is azt bizonyítja, hogy a német kultúra oda is eltalált. Vessen bárhová a sors bennünket, a világ bármely sarkába, ahol azt hisszük, hogy az Isten is megfedelkezett rólunk, rá fogunk akadni a német élelmesség és a német ipar expanziójának e biztos jeleire.

Mért látja el Németország az egész világot ez új hóbort eszközeivel? Talán legyőzhetetlen technikai akadályokba, vagy mustravédelembé ütközik e levelező-lapok gyártása? Oh nem, hiszen csinálják azokat már most mindenütt; még minálunk is. Már most a budapesti papírkereskedők kirakataiban találunk száz német képes levelező-lap között egy magyart is, de hát mit használ az, mikor a németek már elfoglalták a piacot mindenütt, még Franciaországban is, ahol a kereskedelem épp úgy, mint máshol, opportunus és meghódol a gyorsaság és olcsóság előtt? És ez csak egy tere az iparuk. Más száron éppen ilyenek az állapotok. Hiszen érdemes volna egy kicsit puhatólódni, hogy vajjon a francia tőkének ki veszi hasznát? Hiszen a francia tőkefőlség óriás összegekben keres Németországban elhelyezést, úgy, hogy a fejlődő német ipar a saját tőkéjével veri meg a konkurrens francia ipart.

Fennmaradt egy anekdota Napoleonról, aki Danzig után együtt kártyázott tábornokaival s közben megsörgette az előtte fekvő aranyakat s elmélázva kérdezte:

— Ugy-e bár, Rapp, a németek nagyon szeretik ezeket a kis napoleonokat?

— Igen, Sire, jobban, mint a nagyot — válaszolt a tábornok.

Nemsokára leverték a nagy Napoleont; utóbb a németek elvették a kis napoleonokat s ráépítették gazdasági nagyságukat. Azóta pedig folyton veszik el a napoleonokat a francziáktól, akik ijedezve látják, hogy egyoldalt az angol, másoldalt a német ipar foglal saját piacukon. De azért a francia pénz egyre jobban tódul Németországba, ahol jó kamatozásra talál.

Az ugorkató rögtöni elhalása. Többször veszszük észre, hogy egy-egy ugorkató, mely kisujnyi terméssel bir már, egyszerre fonnyad s elszárad. A baj oka abban rejlik, hogy a gyökérzetet egy penészgomba támadta meg. Ahol a kertész ezt a bajt felismeri, ott úgy segíthet, ha a talajt mélyre egy hüvelyk vastagon betrágyazza, anélkül, hogy a mézből az ugorkának is juttatna. A növénypusztulás ettől elmúlik.

A dinnye-befőzés. A dinnye lehéjazandó, aztán négy részre vágandó (nagyobbak hüvelykvastagságú darabokra) egy tálba s jóminőségű ecet öntendő rá s az egészet két napig rajta hagyjuk. Önozott serpenyőbe ecet öntendő s a dinnyedarabok beletételnek s minden font dinnyéhez fél font cukrot, 8 gr. apró fahéjt s 10—12 szekfűszeget adván hozzá, felforraltatik, hogy felkéménységű legyen, miközben a képződő hab gondosan eltávolítandó. Ekkor porcellán edénybe tesszük, hol egy éjjelen át marad s másnapra újra főzzük, míg a dinnye egész puha lesz s aztán üvegekben légmentesen eltéttetik, mint más befőtt. A sült mellé kompót gyanánt szervirozható.

Superfoszfát és korom a varjak ellen. Barbotin írja le a „Journal d'agriculture pratique”-ban, hogy az idén vetett zabját korom és superfoszfát fűzetével locsolta meg az elvetés előtt. A zab sajátságos szagot kapott. A varjak szokásuk szerint lecsaptak a vetés után a zabtáblára, de úgy látszik, hogy nem tetszhetett nekik ez a különös illat, mert csakhamar ott hagyták. Soha sem kelt oly szépen a zabom, mint az idén, végzi jelentését Barbotin. Érdemes megpróbálni, mert nem komplikált és nem oly szerek, mint nehéz volna beszerezni.

Sertésenyésztés tan czimmettel jelent meg Kovácsy Béla, a kassai m. kir. gazdasági tanintézet igazgatójának egy nagyobbabású munkája. A körülbelül 20 nyomtatott ivre terjedő munka különösen azért érdekes, mert behatóan ismerteti a Magyarországon tenyésztett külföldi sertésfajtákat s az azoktól származó keresztezési termékeket. Egyetlen egy könyv sem foglalkozik külföldi sertéseknek, különösen pedig az oly óriási hasznat hajtó u. n. angol kultursertéseknek belföldön való tenyésztésével oly behatóan, mint Kovácsy könyve, miért e könyv nélkülözhetetlen mindazoknak, kik ezen sertések tenyésztésével foglalkoznak, vagy a jövőben foglalkozni akarnak, mert csak az ezen könyvben lefektetett ismeretek alapján lesznek képesek az angol sertéseket oly módon tenyésztetni és kezelni, hogy legalább kétszerre nagyobb hasznat érjenek el velük, mint az eddig tenyésztett magyar sertésekkel. A könyv előfizetési ára 3 frt. A megrendelés szerzőhöz vagy Vitéz A. könyvkereskedőhöz küldendő Kassára.

A tők spárga módjára elkészítve. Az evőtökök meghámozunk s hosszában metszve, két darabba hasítjuk, miközben magjait gondosan eltávolítjuk. Ekkor vagy nyolcz perczig főzzük sós vízben, tovább semmi esetre sem, mert nagyon puha lesz. Ezután egy tálban csupa ujnyi vastag szeletekre vagdaljuk, zsemlyemorszával behintjük s forró vajjal leöntjük s rögtön feltálaljuk. Az ily módon elkészített tők családiaság hasonlít a spárgához s kitünő ize van.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.

Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráruhágyár részvénytársaság.

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papíráruhágyár részvénytársaság könyvnyomdájában.

Selyem-damaszt

75 krtól 14 frt 65 krig méterenkint, — valamint fekete, fehér és színes **Henneberg-selyem** 45 krtól 14 frt 65 krig méterenkint, — a legdivatosabb szövés, szín és mintázatban. **Privát fogyasztóknak** postabér- és vámmentesen, valamint házhoz szállítva, — mintákat pedig posta fordultával küldenek: **HENNEBERG G. selyemgyárai** (es. és kir. udvari szállító) **Zürichben.** Magyar levelezés. Svájcba kétzerez levélbélyeg ragasztandó. (5)

Sz. 1074—899.
tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A marosújvári kir. járásbíró mint tkvi hatóság a marosludasi takarékpénztár végrehajtató javára Magó Ferencz, Vitéz János és Vitéz Márton végrehajtást szenvedők ellen 170 korona tőke, ennek 1898. évi június 11-ik napjától járó 8% kamatai, 12 frt 15 krig eddigi már megállapított, egy a jelenlegi 7 frt 40 krig meghatározott, valamint az ezután fölmerülő költségek, s ugyan végrehajtató javára bekebelezett 140 frt, 55 frt s az ezennel csatlakoztatott Magyar Agrár és Jaradékbank részv. társaság javára bekebelezett 500 frt, a nagyenyedi kisipari takarékpénztár javára bekebelezett 100 frt és kis-külföldi takaréki és hitelbank javára bekebelezett 145 frt tőkék s jár. kielégítése végett a végrehajtási árverést az 1881. LX. t. cz. 146, 156. és 167. §-ai alapján a gyulafehérvári kir. törvényszék (marosújvári kir. járásbíró) területén levő ozdi 10. számú telekjegyzőkönyvben felvett s Magó Ferencz és neje Csiki Sára nevének álló A + 1. r. sz. 26/1, 26/2. hr. sz. faház és kertre 320 frt, a 2. r. sz. 249/1. hr. sz. szántóra 4 frt, a 6. r. sz. 583/1. hr. sz. kaszálóra 36 frt, a 7. r. sz. 627/1. hr. sz. szántóra 20 frt, a 12. r. sz. 958/54 hr. sz. kaszálóra 3 frt, a 14. r. sz. 1041/8. hr. sz. kaszálóra 13 frt, a 15. r. sz. 1107/1. hr. sz. szántóra 10 frt, a 19. r. sz. 1382/1383/1. hr. sz. kaszáló és szántóra 9 frt, a 20. r. sz. 1460/1. hr. sz. szőlőre 8 frt, a 23. r. sz. 1745/2. hr. sz. szántóra 6 frt, az ozdi 85. sz. tjkvben felvett s Vitéz János (János fia), Vitéz András (János fia) és Vitéz József nevének álló A + 1. r. sz. 159/3, 159/4. hr. sz. faház és kertre 427 frt, a 3. r. sz. 549, 550/1. hr. sz. kaszáló és szántóra 49 frt, a 6. r. sz. 771/1. hr. sz. szántóra 13 frt, a 7. r. sz. 788/1. hr. sz. szántóra 44 frt, a 8. r. sz. 928/1. hr. sz. szántóra 6 frt, a 9. r. sz. 1026/1. hr. sz. kaszálóra 13 frt, a 10. r. sz. 1111/1. hr. sz. szántóra 11 frt, a 11. r. sz. 1281/1. hr. sz. szántóra 39 frt, a 12. r. sz. 1387/2. hr. sz. szántóra 7 frt, a 13. r. sz. 1517. hr. sz. kaszálóra 7 frt, a 14. r. sz. 1681/1. hr. sz. szántóra 13 frt, a 15. r. sz. 733/1. hr. sz. kaszálóra 66 frt kikialtási árban elrendeli.

Az árverés 1899. évi október hó 2-ik napján d. e. 10 órakor Ozd község házában fog megtartatni, mikor is a fenti ingatlanok a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik végrehajtató kivételével tartoznak a kikialtási ár 10%-át készpénzben vagy a 3333/88. M. számú rendelet 8. §-ában felsorolt óvadékképes értékpapírban az árverés megkezdése előtt a kiküldött kezéhez bánatpénzül letenni, vagy annak a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről az elismervényt átszolgáltatni.

A kir. bíróság mint tkvi hatóság.
Maros-Ujvárt, 1899. május 10-én.Sólyom,
kir. albiró.

1906 1—1

Sz. 1071—1899.
tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A marosújvári kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság a marosludasi takarékpénztár végrehajtató javára Andonie Nikuláj s társa végrehajtást szenvedők ellen 60 frt tőke, ennek 1896. évi október hó 13-ik napjától járó 8% kamatai, 8 frt 85 krig eddigi már megállapított, egy a jelenlegi 8 frtban meghatározott, valamint az ezután fölmerülő költségek s az ezennel csatlakoztatott nagyenyedi kisipari takarékpénztár javára bekebelezett 300 frt és 200 frt tőkék s jár. kielégítése végett a végrehajtási árverést az 1881. LX. t. cz. 146. és 167. §-ai alapján a gyulafehérvári kir. törvényszék (marosújvári kir. járásbíró) területén levő batizhási 37. sz. tjkvben felvett s Andonie Nikuláj (kinek neje Hoportyán Palagya) nevének álló A + 1. r. sz. 60, 61/1. hr. sz. belsőségre 218 frt, a 2. r. sz. 128. hr. sz. szántóra 5 frt, a 3. r. sz. 153, 154. hr. sz. szántóra 25 frt, a 4. r. sz. 186/1. hr. sz. szántóra 19 frt, az 5. r. sz. 302/2. hr. sz. szántóra 16 frt, a 6. r. sz. 328/1. hr. sz. szántóra 34 frt, a 7. r. sz. 362/1. hr. sz. szántóra 17 frt, a 8. r. sz. 372/1. hr. sz. szántóra 30 frt, a 9. r. sz. 414/1. hr. sz. szántóra 39 frt, a 10. r. sz. 425/2. hr. sz. szőlőre 12 frt, a 11. r. sz. 526/2. hr. sz. szántóra 50 frt, a 12. r. sz. 544/1. hr. sz. szántóra 16 frt, a 13. r. sz. 595/1. hr. sz. kaszálóra 12 frt, a 14. r. sz. 628/1. hr. sz. kaszálóra 19 frt, a 15. r. sz. 693. hr. sz. kaszálóra 44 frt, a 16. r. sz. 714. hr. sz. kaszálóra 9 frt, a 17. r. sz. 754/2. hr. sz. kaszálóra 16 frt, a 18. r. sz. 793/2. hr. sz. kaszálóra 11 frt, a 19. r. sz. 821, 965/1. hr. sz. szántóra 10 frt, a 20. r. sz. 855/1. hr. sz. szántóra 36 frt, a 21. r. sz. 875/1. hr. sz. szántóra 57 frt, a 22. r. sz. 914, 915 hr. sz. szántóra 70 frt ezennel megállapított kikialtási árban elrendeli.

Az árverés 1899. évi szeptember hó 21-ik napján d. e. 10 órakor Batizháza község házában fog megtartatni, mikor is a fenti ingatlanok a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik végrehajtató kivételével tartoznak a kikialtási ár 10% készpénzben vagy a 3333/88. M. számú rendelet 8. §-ában felsorolt óvadékképes értékpapírban az árverés megkezdése előtt a kiküldött kezéhez bánatpénzül letenni, vagy annak a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről az elismervényt átszolgáltatni.

A kir. járásbíró mint telekkönyvi hatóság.
Maros-Ujvárt, 1899. május hó 8-án.Sólyom,
kir. albiró.

1905 1—1

Hirdetmény.

Alsófehér vármegye Oláh-Bogát községben egy

200 holdas nemesi birtok

1 nagy belsőségen lak-, eselédház és gazdasági épületekkel több évre azonnal haszonbérbe adatik.

Értekezhetni a tulajdonossal Oláh-Bogáton.

Özv. Kelemen Györgyné.

3—3 1901

A szépség

emelésére és fentartására legkitünőbb, teljesen ártalmatlan, vegytiszta és zsirmentes készítmény a

Margit-Crème.

Hatása meglepő.

Pár nap alatt szüntet szepőt, májfoltot, pörsenést, pattanást, bőrtakát (mitesser) és minden más bőrbajt. Kismintja a ránczokat és himlőhelyeket, megkoros egyéneknek is üde, bájós arczzint kölcsönöz.

Dr. Mosengeil és Metzger hírneves tanárok az arczon levő ránczokat massage által tüntetik el. Erre kiválóan alkalmas a Margit-Crème. Ha az arczot naponként Margit-Crèmevel masszozzuk, nemcsak a szepők, májfoltok és egyéb arczisztatlanságok tűnnek el, hanem a ránczok, himlőhelyek és egyéb rendellenességek, melyek öreg-ség, gondok, betegség stb. okoztak.

Övszer a nap és szél befolyása ellen. Nappal is használható. Nagy tégely 1 frt, kicsi 50 kr.

Margit hölgypor 60 kr. Margit szappan 35 kr. Margi foggép (Zahnpasta) 50 kr.

Rosetter hajregenerator az ősz hajnak eredeti színét adja vissza, 1 frt.

Hajszokító, bármily haját aranyzókere fest, 50 kr és 1 frt.

Tanochinin pomade, legjobb hajápoló és növesztő 35 és 50 kr.

Világosvári Bohus hajszpedró delezeg, szép hajsz nevelésére, 25 és 35 kr.

FÖLDES KELEMEN

Arad, Deák Ferencz-utca 12.

Bel- és külhoni gyógyszerészi és hygienikus különlegességek, kötszerek, toalette-czikkak raktára.

8—10 1854 Telefon 111. szám.

Raktár minden gyógyszerárban.

3 frton felüli rendelmények bérmentve küldetnek.

Sz. 2750—1899.

Pályázati hirdetmény.

Alsófehér vármegye balázsfalvi járásában Sorostély község székhelyvel ujjonan rendszerezített és 400 frt fizetéssel, természetbeni lakással és 60 frt dologi kiadással javadalmazott **segédjegyzői állásra**, melylyel az anyakönyvvezetői teendők önálló vezetése is össze van kötve, ezennel pályázatot hirdetek.

A kérvények az 1883. évi I. t. cz. 6. §-a értelmében felszerelve hozzám folyó évi szeptember hó 15-ig benyújtandók.

A választást folyó évi szeptember 20-án d. e. 10 órakor Sorostély község házában fogom megtartani.

A szolgabírói hivatal.

Balázsfalván, 1899. évi augusztus hó 17.

Simonffy Alajos

főszolgabíró

1902 3—3

Alsófehér vármegye főispánjától.

Sz. 514. 1899.

főisp.

Pályázati hirdetmény.

A kormányzatomra bizott Alsófehér vármegye házi pénztáránál az évi 850 frt fizetéssel és 150 frt lakbérrel javadalmazott és választás útján betöltendő **pénztári ellenőri** állás lemondás folytán üresedésben lévén, ezen állásra, mely 1500 frt óvadék letételének kötelezettségével jár, ezennel pályázatot hirdetek. Az 1883. évi I. t. cz. kívánalmainak megfelelően felszerelt pályázatok 1899. szeptember hó 25-ig lesznek hozzám beadandók, ezen határidőn túl beadott folyamodványok nem fognak figyelembe vétetni.

Nagy-Enyeden, 1899. augusztus hó 16-án.

Zeyk Dániel

főispán.

1899 3—3

Hirdetmény.

Egy 250 kötetet kitevő szépirodalmi művekből álló

KÖNYVTÁR

eladó.

Czim a kiadóhivatalban.

1903 2—2

Az előpataki ásványos gyógyviz

a világ legelső égvényes vasas vizének ismertett el. **Szénsav- és vastartalomra fölülmulja az eddig ismert összes vasas vizeket**, nem vévén ki Pymont, Spaa és Schwalbachot is.

A vasas vizek közül az által tűnik ki, hogy **hajtó-sókat tartalmaz és szén-savas natronra nézve fölülmulja az összes említett vizeket**, mi által világhírű a **gyomor jótékony hatására.**

Gyógyító hatása az előpataki ásványos gyógyviznek kitünően bevált: **a gyomor és belek idült hurutjainál, gyomorgöres, gyomorégésben, máj- és lépdagatokban, sárgaságban, epekövekben, egyáltalában gyermekeknél a szervezet ép és erős kifejlődését vas- és mésztartalmánál fogva meglepően elősegíti**

Az előpataki ásványvizeket nem csak a betegek használják, egészséges embereknek is üdítő italul szolgál s különösen borral vegyítve a háztartásnál általános használatban van.

Kapható minden jelesebb fűszerkereskedés és vendéglőben.

Főraktár Nagy-Enyed, Gyulafehérvár, M.-Ujvár, Tövis és ezek vidékére:

SCHÖNBERGER MÓR urnál

Nagy-Enyeden, Magyar-utca 52. sz.

20—76 1823